

Gerrit Johannes de Jongh (1845-1917)

Jongh, Gerrit Johannes de, geb. Willemstad 4 juli 1845, volgde de officiersopleiding KMA (Koninklijke Militaire Academie) te Breda 1861-1865, tweede luitenant der genie 1865-1870, officier der artillerie Tweede Stelling 's-Hertogenbosch 1871, eerste luitenant der genie 1870-1874, kapitein der genie 1874-1879, directeur gemeentewerken Rotterdam 1879-1910 (was bij zijn afscheid al een half jaar buiten functie) , lid Provinciale Staten van Zuid-Holland 1910-1916, adviseur Gouvernement van Nederlands-Indië 1910 (op verzoek van de minister van Koloniën ter invoering van een modern havenbedrijf), adviseur voor de havenaanleg in Göteborg, adviseur van de regering van Portugal, adviseur voor de havenaanleg in Ierland, lid Staatscommissie inzake het telefoonvraagstuk, lid Staatscommissie inzake de ontginning van de mijnevelden in Zuid-Limburg, lid Raad van Commissarissen Holland-Amerika Lijn 1915, overl. Den Haag 31 januari 1917, zoon van Teunis Gerrit de Jongh, chirurgijn/officier van gezondheid, en Cornelia Johanna Maris.

Hij huwde 's Hertogenbosch 25 augustus 1869 met Henrietta Martina Bax, geb. Bergen op Zoom 29 april 1847, overl. Den Haag 17 januari 1914, dochter van Maarten Bax, notaris en Anna Henrietta Schot.

Na een ingenieursopleiding bij de Genie trok hij als vestingbouwkundige de aandacht door de technisch moeilijke bouw van het fort Uitermeer bij Weesperkarspel. Voorts was hij de ontwerper en bouwer van het kamp bij Oldebroek. Ook andere militaire bouwwerken werden door hem tot stand gebracht. Daarnaast nam hij ook particuliere opdrachten aan, onder meer tot de restauratie van een kerk in 's-Hertogenbosch. Hij kreeg in 1879 de leiding over de openbare werken in Rotterdam. Hij had een groot aandeel in de ontwikkeling van Rotterdam als havenstad, verbeterde de infrastructuur en droeg bij aan zaken als scholenbouw, aanleg van riolering en stadsontwikkeling.

De Jongh was technisch een harde realist maar tevens een man die in staat was mensen aan zich te binden en tot overeenstemming te brengen, spoedig daardoor het voorwerp van bewondering voor het na de benauwde dagen omstreeks 1880 opnieuw ondernemende Rotterdam en afgod van zijn eigen dienst. De Jongh was niet welbespraakt, maar door zijn degelijke kennis van zaken, versterkt door veelvuldige studiereizen, inspireerde hij en kon hij een paar decennia lang het gemeentebestuur van Rotterdam naar zijn hand zetten. De Jongh heeft de kansen die de opkomst van Rotterdam hem bood, tot het uiterste bekwaam benut, hij schiep het uit commercieel oogpunt nog vrijwel maagdelijke linker Maasoever een groot complex havenbekkens, waaronder vooral de Rijnhaven en de Maashaven, terwijl hij de enorme Waalhaven, althans buitendijks, voltooide. Deze werken werden vooral aangepast aan het zich in De Jonghs

tijd ontwikkelende transitoverkeer van massagoederen. Hij hechtte voor zijn scheppingen, meer dan aan kadelengte, aan 'een grote plas water'. Dit gezichtspunt is door de techniek achterhaald, maar toen was het doorslaggevend om te zorgen, dat, naar een gevleugeld woord uit die dagen van stormachtige ontwikkeling, de baggermachine steeds het zeeschip juist vóór was. Op den duur verplaatste zich, in die zelfde tijd, het stukgoedvervoer hoofdzakelijk naar de rechteroever, waar De Jongh eveneens havenbekkens aanlegde of ontwierp. Daarnaast zorgde hij voor de aanpassing van de haven outillage aan de moderne techniek, onder meer door de vroegtijdige invoering van elektrische werktuigen. Ook de industriële ontwikkeling werd door hem bevorderd door de aanleg van de havenspoorweg. Werd in 1910 door burgemeester Zimmerman op een zijspoor gezet en werd toen adviseur van de minister van Koloniën. Later in dat jaar werd hij in het district Rotterdam V tot Kamerlid gekozen. Hij was Liberaal, die veel meer als directeur van de Rotterdamse gemeentewerken dan als Tweede Kamerlid bekend werd. Burgermeester Zimmerman heeft in zijn rede in de gemeenteraad na het overlijden van De Jongh ditmaal de volle maat van eerbetoon gegeven aan de man aan wiens geest immers 'heel de Rotterdamse havenaanleg was ontsproten'. De Jongh's nagedachtenis werd geëerd door een monument dat door de bouwmeester A. van der Steur was ontworpen en in 1935 door D.G. van Beuningen aan de gemeente werd overgedragen.

Lit.:

- W.F. Lichtenauer, *'Jongh, Gerrit Johannes de (1845-1917)'*; in: Biografisch Woordenboek van Nederland.
- Parlementair Documentatiecentrum – Universiteit Leiden.

Afbeelding:

- Museum Rotterdam 60041.

Vervaardiger:

- Jan Veth (1916).